

Laura Cleaver

### **Nepristojni kraljevi: prikazi vladara u djelima Geralda Velškog**

U desetljećima nakon engleske invazije na Irsku, oko 1170. godine, učenjak i arhiđakon Gerald od Walesa napisao je dva teksta o novoosvojenoj zemlji. Prvi (*De Topographia Hibernica*) govori o zemlji i njezinim stanovnicima, dok drugi (*De Expugnatio Hibernica*) raspravlja o osvajanju. U oba teksta Gerald pokušava opravdati invaziju i citira primjere različitih vrsta vladara i aktivnosti koje se s njima povezuju. Do 1200. godine nekoliko je primjeraka Geraldovih radova bilo ilustrirano, a ilustracije su trebale naglasiti određene događaje u tekstu. U dvjema se sačuvanim kopijama, nastalim oko 1200., razvidno različito prikazuju barbarski (domaći) irski vladar i novi kršćanski kralji Henrik II. (i njegova obitelj), kombinirajući tekst i sliku. Rukopis iz Nacionalne knjižnice Irske u Dublinu (MS 700) jedinstven je zbog slika na marginama koje ilustriraju tekstove Topografije i Osvajanja. Ovaj svezak uključuje prikaz Henrika II. na donjoj margini folija 72, kako sjedi s krunom i žezlom, što je tipična ikonografija europskoga monarha. Suprotno tome, druga slika, na foliju 39v, prikazuje ritual koji je, kako Gerald tvrdi, bio povezan s irskim kraljem. Prikaz se sastoji od tri dijela: lijevo muškarac ubija konja, u sredini se kuha njegovo meso, a desno se novi kralj kupa u mesu i jede ga. Posljednja je scena nalik na prikaze krštenja. Stoga se invazija Henrika II. predstavlja kao ponovno uvođenje kršćanske vladavine u zemlju kojom su prethodno vladali barbarski kraljevi. Pozitivno je prikazivanje engleskih monarha u Geraldovu tekstu djelomično posljedicom njegovih pokušaja da privuče pokroviteljstvo članova kraljevske obitelji, kojima su oba njegova teksta o Irskoj bila posvećena. Međutim, kao predstavnik Crkve, Gerald je također ponudio određenu kritiku ponašanja engleskih vladara, sugerirajući da postoji prostor za poboljšanje. Ovi komentari mogu objasniti zašto se čini da je postigao samo ograničen uspjeh u dobivanju kraljevskog pokroviteljstva. Štoviše, dok je tretman sačuvanih ilustriranih primjeraka zahtijevao značajna ulaganja vremena i materijala, ove knjige ne izgledaju kao da su proizvedene za vladajućeg monarha. Dapače, Geraldovi naputci za ciljanu publiku sugeriraju da su prikazi možda služili poticanju interesa kod plemenitaške elite, prenoseći tako Geraldov stav o monarhiji široj publici od one kojoj su bili posvećeni.

Prijevod s engleskoga: Iva Brusić